

Regioonide Komitee arvamuse eelnõu teemal „Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi läbivaatamine”

(2015/C 423/06)

Raportöör: Jean-François ISTASSE (BE/PES), Verviers' linnavolikogu liige**I. ÜLDISED MÄRKUSED**

REGIOONIDE KOMITEE

1. peab asjakohaseks audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi läbivaatamist, pidades silmas tehnika pidevat arengut, geopoliitilist olukorda ning nende mõju audiovisuaalmeedia tootmise, levitamise ja tarbimise viisidele;
2. tuletab meelde, et tähtis on säilitada selgesõnaline viide kultuurilisele mitmekesisusele kui audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi alussambale, pidades eelkõige silmas Euroopa Liidu ühinemist UNESCO kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooniga. Komitee märgib sellega seoses piirkondliku avalik-õigusliku meediateenistuse CIRCOM tähtsust, mis pakub sellist teenust, edastades uudiseid ja programme, millel on tugevad seosed piirkondade ning vähemuskeeli kõnelevate kogukondadega;
3. rõhutab vajadust edendada uudistemeedia mitmekesisust, kaitsta isikuvabadusi ja järgida rahvusvahelisi standardeid, mis on demokraatia tagatised. Komitee märgib, et välja on vaja töötada uued algatused, et tagada sõltumatu ja pluralistlik ajakirjandus kui kohaliku ja piirkondliku demokraatia alustala;
4. väidab, et audiovisuaalmeedia teenuste direktiivis tuleb arvesse võtta piirkondlikku mõõdet, et väärtustada eurooplaste kultuurilist identiteeti, piiriülest ühistoodangut Euroopa Liidus ja kohalikke loomingulisi uuendusi;
5. toob välja kultuuritööstuse majandusliku mõju, tugeva võime luua väärtusi ja potentsiaali luua tulevikus selles sektoris kvaliteetseid töökohti;
6. jagab Euroopa Komisjoni rohelises raamatus „Valmistumine audiovisuaalmaailma täielikuks ühtesulandumiseks: kasv, looming ja väärtused” väljendatud tahet tagada „võimalikult ulatuslik juurdepääs Euroopa mitmekülgsel sisule ja võimalikult palju erinevaid kvaliteetseid pakumisi” ja rõhutab sellega seoses vajadust reguleerida juurdepääsu piirkondlikele avalik-õiguslikele meediateenustele, et hinnata eelkõige pakutavate teenuste eesmärki ja ulatust;
7. võtab rahuloluga teatavaks Euroopa Komisjoni väljendatud soovi ajakohastada digitaalse ühtse turu strateegia raames autoriõigust käsitlevaid õigusakte ning tagada õiglane tasakaal loovisikute ja kasutajate huvide vahel, et edendada juurdepääsu kultuurile ja kultuurilisele mitmekesisusele;
8. rõhutab Euroopa audiovisuaalsele maastikule iseloomuliku duaalse süsteemi kasulikkust, kuna see võimaldab avaliku ja erasektori osalejate inspireerivat kooseksisteerimist. Komitee rõhutab, kuivõrd tähtis on lubada liikmesriikidel pakkuda audiovisuaalse meedia avalik-õiguslikele ettevõtjatele pikaajalist piisavat riiklikku rahastamist, et tagada avaliku teenuse osutamine nii lineaarsete kui ka mittelineaarsete teenuste kaudu, järgides Euroopa eeskirju avalik-õigusliku ringhäälinguteenuse rahastamise kohta;
9. kinnitab audiovisuaalmeedia teenuste tõhusa reguleerimise tähtsust. Selleks on vaja reguleerijate toimivat koostööd, aga ka reguleerijate sõltumatust nii riigiasutustest, audiovisuaalsektori ettevõtjatest kui ka poliitilistest erakondadest;
10. toonitab Euroopa audiovisuaalmeedia määravat rolli sotsiaalses ühtekuuluvuses, mis on Euroopa kodakondsusele omane;
11. peab vajalikuks laiendada audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi reguleerimisala, et see hõlmaks ka sisu, mis ei kvalifitseeru „televisioonilaadseks”;

II. POLIITILISED SOOVITUSED

Direktiivi kohaldamisala

12. leiab, et audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi reguleerimisala peaks hõlmama kõikvõimalikke audiovisuaalse sisu pakkujaid, sealhulgas ka neid, kes pakuvad kasutajate loodud sisu;
13. soovib uurida, kas on asjakohane luua uued meediateenuste osutajate kategooriad, keda tuleks käsitleda teenuste levitajatena direktiivi tähenduses, sõltumata nende kasutatavast edastusplatvormist;
14. uute kategooriate loomise korral rõhutab kasu, mida toob selliste uute teenuste osutajate kategooriate allutamine direktiivi teatavatele sätetele, võttes aluseks nende tegevuse liigi;
15. märgib, et pärast programmivaliku tegemist satub tarbija ühesugusesse vaatamisolukorda, sõltumata sellest, kas teenust osutatakse lineaarselt või mittelineaarselt. Sellest tulenevalt ei ole kohane käsitleda direktiivis alaealiste kaitset lineaarsete ja mittelineaarsete teenuste puhul erinevalt ning kohandada tuleb ärilisi teadaandeid käsitlevaid sätteid;
16. palub Euroopa Komisjonil täpsustada mõistet „toimetustust”, mis iseloomustab audiovisuaalmeedia teenuste osutaja tegevust praegu kehtivas direktiivis, nii et see hõlmaks nii teenuste osutajate vastustust kui ka kaasnevat juriidilist vastutust;
17. palub täiendada direktiivi põhiosa nii, et oleks tagatud selge eristamine sätete vahel, mis kehtivad ühelt poolt nendele audiovisuaalteenuste osutajatele, kellel on täielik toimetuskontroll oma pakutavate programme ja teenuste üle, ning teiselt poolt nendele teenuseosutajatele, kellel selline toimetuskontroll puudub, näiteks teenuste levitajad ja OTT-teenused, sh otsingumootorid, sotsiaalvõrgustikud, sisukoondajad, e-kaubandus, portaalid või võrgus failijagamise teenused;
18. märgib, et kohalikule ja piirkondlikule meediale avaldatakse üha enam survet. On oht, et kohapealsete uudiste edastamine kaob. Kohalike ja piirkondlike uudiste edendamiseks ja pluralistliku ajakirjanduse tagamiseks tuleb luua õigusraamistik, mis võimaldab era- ja avaliku sektori koostööd;

Päritoluriigi põhimõtte hindamine

19. toetudes komitee arvamuses „Euroopa filmindus digitaalajastul”⁽¹⁾ esitatud üleskutsesele, nõuab hinnangu andmist audiovisuaalmeedia teenuste direktiivis sätestatud päritoluriigi põhimõttele, käsitledes eelkõige õiguskindlusega seotud küsimusi, millel on otsustav tähtsus Euroopa audiovisuaalsektori ettevõtjate jaoks. Samas tuleb uurida, kas on asjakohane arvesse võtta ka mõnes liikmesriigis kehtivat nn sihtriigi põhimõtet, juhul kui see ei kahjusta päritoluriigi põhimõtet;
20. toetab Euroopa Parlamendi 12. märtsi 2014. aasta resolutsioonis audiovisuaalmaailma täielikuks ühtesulandumiseks valmistumise kohta esitatud arvamust, et ELi õigussätted tuleb kohandada interneti ja digitaalse keskkonna reaalsusega, pidades eelkõige silmas internetis audiovisuaalsisu pakkuvaid ettevõtteid, kes püüavad teatavates liikmesriikides maksudest kõrvale hoida, valides asukohaks väga madala maksumääraga riigi;
21. innustab tugevdama ja laiendama (eelkõige mittelineaarsetele teenustele) kehtiva audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi artikli 4 sätteid, et vältida kõrvalehoidmist riiklikest ja ELi meetmetest;
22. peab asjakohaseks nõuda väljaspool ELi asuvatelt audiovisuaalmeedia teenuste osutajatelt, kes suunavad oma sisu ELi publikule, registreerida või määrata esindaja ühes liikmesriigis (näiteks sisu peamises sihtriigis);
23. leiab, et esimene kriteerium audiovisuaalmeedia teenuste osutaja sidumisel liikmesriigiga peab olema äritegevuse asukoht, st koht, kus on tööle võetud suurem osa audiovisuaalteenuste osutamisega seotud töötajatest;

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014IR3660&from=EN>

Kättesaadavus

24. nendib OTT-teenuste kasvavat tähtsust. OTT-teenuseid määratletakse kui sisu levitamist interneti teel nii, et internetiteenuse pakkuja sekkub sellesse vaid marsruutimisel. Sellistel teenustel on kasvav roll liidesena kodanike ja audiovisuaalse sisu pakkujate vahel. Komitee tõstab esile selliste teenuste tõhusast reguleerimisest tõusva kasu, et tagada juurdepääs mitmesugusele teabele ja rikkale audiovisuaalsele sisule;

25. peab vajalikuks tagada, et kohalikel ja piirkondlikel audiovisuaalse sisu tootjatel oleks võrdne juurdepääs kodanikele, mh ka siis, kui seda sisu edastavad koondajad;

26. leiab, et Euroopa Liidu institutsioonid peavad juhinduma põhimõttest, et kohalikel ja piirkondlikel audiovisuaalse sisu tootjatel peab olema võrdne juurdepääs kodanikele;

27. kultuurilise mitmekesisuse edendamiseks nõuab komitee selliste sätete lisamist, mille abil saab tagada, et OTT-teenused ning interneti- ja telekommunikatsiooniteenuste pakkujad ei saaks mingil moel eelistada omaenda sisu või enda valitud sisu, kui nad tegutsevad audiovisuaalmeedia teenuste levitajatena. Põhiline on siinjuures silmas pidada, et täielikult tuleb austada ringhäälingu kaudu edastatava saatekanali signaali terviklikkust ja kvaliteeti ja see tagada;

28. kultuurilise mitmekesisuse ja meedia pluralismi tegeliku toimimise tagamiseks peab komitee vajalikuks, et audiovisuaalse sisu otsingul ja valikus ei tohi mingil juhul juhinduda majanduslikest huvidest;

29. nõuab, et direktiivi läbivaatamisel tagatakse vajalike meetmete võtmine sisu terviklikkuse kaitseks, austades ühtviisi nii sisu tootjaid kui ka tarbijaid;

Geoblokeering

30. leiab, et õiglase tasu maksmine audiovisuaalse sisu tootjatele on tingimus, mida ei tohi kahtluse alla seada;

31. peab muutuvus digitaalses maailmas kohaseks tagada Euroopa audiovisuaalse sisu loojaid stimuleeriv väärtusahel;

32. leiab, et avaliku sektori rahastatav ja arendatav kohalik ja piirkondlik audiovisuaalne sisu peab olema kättesaadav kõikjal ELis. Selleks tuleb kaotada digitaalsed takistused;

33. innustab Euroopa Komisjoni võtma audiovisuaalse sisu geoblokeeringu üle arutamisel arvesse sellise sisu kultuurilist eripära;

34. kutsub Euroopa Komisjoni samuti üles võtma vajalikke meetmeid, et toetada Euroopa audiovisuaalse sisu tootjaid ning Euroopa ja liikmesriikide levitajaid;

35. leiab, et autoriõiguste territoriaalsuse põhimõte peab säilima, kuna see mehhanism on tõestanud oma tõhusust tootjatele tasude maksmisel ja see edendab kvaliteetsete Euroopa audiovisuaalsete toodete loomist;

36. toetab audiovisuaalmeedia teenuste kasutajaõiguste ülekandmise sisseviimist, eelkõige audiovisuaalmeedia teenuste tellimusega seotud õiguste ülekandmist, mis võimaldaks mujal Euroopa Liidus reisides kasutada samu teenuseid kui oma riigis;

37. nõuab eritähelepanu pööramist Euroopa Liidu keelelistele ja kultuurilistele vähemustele, kellel geoblokeeringu poliitika tõttu puudub juurdepääs omakeelsetele audiovisuaalmeedia teenustele;

Euroopa päritoluga ja sõltumatud teosed

38. innustab kõiki Euroopa audiovisuaalsektori ettevõtjaid edendama kvaliteetse sisu loomist, et suurendada Euroopa lineaarsete ja mittelineaarsete audiovisuaalteenuste atraktiivsust;

39. rõhutab, kui oluline on jõustada audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv, milles soovitatakse võtta meetmeid, et „soodustada Euroopa audiovisuaalsete toodete tootmist, arendamist ja levitamist, eelkõige väikese tootmisvõimsuse või kitsa keelealaga riikides”, sh ka piirkondlikul tasandil;

40. soovib innustada liikmesriike rakendama nii lineaarsete kui ka mittelineaarsete teenuste puhul osamaksudega rahastamise süsteeme, et toetada kogu audiovisuaalalal, sh Euroopa teoste tootmist, nagu praegu kehtiva direktiivi artiklis 13 sätestatakse vabatahtlikel alustel mittelineaarsete teenuste puhul, ning neid teoseid käsitlevate õiguste omandamist ja nende propageerimist;

41. järgides sama eesmärki edendada Euroopa päritoluga kvaliteetseid teoseid ja programme, leiab, et tuleks võtta täiendavaid meetmeid, et ühtlustada need edendamise püüdlused lineaarsete ja mittelineaarsete teenuste vahel;

Tarbijakaitse

42. soovib, et ärilise teadaande puhul säiliks peamised tarbijakaitse põhimõtted ja et uutes, lähenemise raames kehtestatavates sätetes keskendutaks programmi näitamisele;

43. juhib Euroopa Komisjoni tähelepanu ühelt poolt uutele reklaamistrateegiatele ja -viisidele, mis on töötatud välja mittelineaarsete teenuste silmas pidades, eesmärgiga suurendada levitatud sõnumite tõhusust, ning teiselt poolt ka võimalikele ohtudele, mis nendega tarbija, tema eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitsmise seisukohalt kaasnevad;

44. nõuab seepärast tervikliku ja ühtse meetmetepaketi rakendamist, et tagada lineaarsete ja mittelineaarsete audiovisuaalmeedia teenuste tarbijate kaitse;

45. märgib, et erilist tähelepanu tuleb pöörata küsimustele, mis on seotud sisu näilise tasuta-oleku, kvaliteedi ja sellele juurdepääsuga ning võimaliku ohuga isikuvabadustele, sh kodanike isikuandmete kasutamisele;

46. rõhutab, et digitaalse kirjaoskuse üha laialdasem ja teadlikum edendamine suurendab kodanike ja nende esindusorganisatsioonide suutlikkust hinnata ja ennetada ohte, mis seonduvad piirkondlike iseärasuste ja struktuuride kadumisega majanduse, kaubanduse ja kultuuri tasandil ning audiovisuaalmeedia teenuste valiku ühtlustamisega nende poolt, kes omavad võimu meediavõrgu üle;

Alaealiste kaitse

47. soovib ühtseid eeskirju kõigi alaealistele potentsiaalselt kahjulike saadete kohta, sõltumata sellest, milline on kõnealustele saadetele juurdepääsu viis ja nende edastamise kanal (kas lineaarne või mittelineaarne teenus); rõhutab, et enamiku Euroopa riiklike või piirkondlike avalik-õiguslike meediateenuste puhul reguleeritakse lepinguliselt või sätestatakse seadusega alaealistele mõeldud programmid ja saateajad;

48. nõuab stimuleerivate meetmete kehtestamist sisule, mis on spetsiaalselt lastele kujundatud ja kohandatud, samuti audiovisuaalsektori osalejate ja haridusringkondade partnerluse edendamist digitaalses keskkonnas. Haridusprogrammid tuleb üles ehitada nii, et õpetada lapsi juba varakult ümber käima kõikvõimalike sotsiaalmeedia vormide, digitaalse sisu, teabeedastusega jne;

Meediapädevus

49. kutsub üles tugevamalt edendama meediapädevuse sisu, sh uue meedia osas. Komitee kutsub üles kasutama kogu kättesaadavat meediat – nii digitaalset kui ka analoogmeediat – arukalt elukvaliteedi parandamiseks ja tegema kõik selleks, et kodanikud saaksid parimal võimalikul viisil osaleda meediaühiskonnas;

Võrgumeedia

50. peab vajalikuks uurida hoolikalt võimalust lisada direktiivi kohaldamisalasse osa internetiajakirjandusest (video) ja allalaadimisteenustest (*download-to-rent* ja *download-to-own*), vaadates eelkõige läbi „audiovisuaalsete meediateenuste” määratluse;

51. märgib, et Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse läbirääkimisvolitustes on sõnaselgelt sätestatud, et „leping ei sisalda sätteid, mis võiksid ohustada liidu või selle liikmesriikide kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, nimelt kultuurisektoris, ega piirata Euroopa Liitu ja selle liikmesriike säilitamast olemasolevaid poliitikaid ja meetmeid kultuurisektori toetamiseks, võttes arvesse tema erilist seisundit ELis ja selle liikmesriikides”;

Reguleerimine

52. toetab seisukohta lisada audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi Euroopa audiovisuaalmeedia teenuseid reguleerivate asutuste töörühma (ERGA) asutamisdeklaratsioonis esitatud põhimõtte määratleda Euroopa tasandil, millised peavad olema kõigi sõltumatute reguleerivate asutuste ühisjooned nii sõltumatuse, otsustamisprotsessi läbipaistvuse, kogemuste ja eksperditeadmiste, jõustamisvolituste tõhususe, vaidluste lahendamise mehhanismide ja õigusasutuste õiguse osas vaadata läbi reguleerivate asutuste otsused.

Brüssel, 13. oktoober 2015

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA
